

Kontaktuppgifter:

E-post: ingemar@sfpo.se

malin.skog@pelagic.se

Datum: 2025-10-09

Mottagare: Länsstyrelsen i Västra Götalands län
vastragotaland@lansstyrelsen.se

Dnr: 51506-2024, 27400-2024

Synpunkter på KonTiki Vind AB:s ansökan om tillstånd enligt lagen om Sveriges ekonomiska zon samt Natura 2000-tillstånd, för energiparken Vidar

Swedish Pelagic Federation (SPF) och Sveriges Fiskares Producentorganisation (SFPO) tackar för möjligheten att ge synpunkter och avger här ett gemensamt yttrande.

Sveriges Fiskares PO (SFPO) företräder cirka 220 fiskefartyg som är verksamma inom det demersala fisket. Vi har medlemmar längs hela den svenska kusten - från Strömstad till Kalix. SFPO står för ett långsiktigt hållbart fiske och våra medlemmar är bland de bästa när det handlar om selektivitet, skonsamhet och kvalitet.

Swedish Pelagic Federation producentorganisation (SPF) företräder det pelagiska fisket efter bl.a. sill, skarpsill, tobis och makrill i Bottenhavet, Bottenviken, Östersjön, Kattegatt, Skagerrak, Nordsjön och Atlanten. Medlemmarna står varje år för ca 90% av den totala fiskade volymen i Sverige.

Ärendet

Regeringen har uppdragit åt Länsstyrelsen i Västra Götalands län att bereda KonTiki Vind AB:s (bolaget) ansökan om tillstånd, enligt lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon, till uppförande, drift och avveckling av energiparken Vidar i norra Skagerrak. Länsstyrelsen har nu inbjudit till synpunkter på ansökan.

Länsstyrelsen har även kungjort bolagets ansökan om Natura 2000-tillstånd för vindparken. Vi ger i detta yttrande också synpunkter på den ansökan.

Övergripande synpunkter

Skagerrak är ett för Sverige unikt område med många skyddsvärda arter och området är av mycket stor betydelse för fortlevnaden av kommersiella arter av fisk och skaldjur. Vi har i tidigare samrådsyttrande påpekat områdets olämplighet för en vindparksetablering mot bakgrund av att området är mycket viktigt för fisket efter räka och demersala fiskarter. Vidare är kunskapen är i dagsläget mycket dålig om storskaliga vindkraftsetableringars effekter på fiskars och skaldjurs reproduktion, tillväxt och vandringar. För den aktuella typen av verk och park finns inga som helst erfarenheter.

På grund av miljöproblemen i Östersjön och låg efterfrågan på sill och skarpsill till humankonsumtion finns det kvarvarande yrkesfisket av betydelse för marin livsmedelsproduktion i Västerhavet. Regeringens beslut om att medge tillstånd till två vindparker i Kattegatt, Kattegatt Syd och Galene, innebär att större delen av det halländska yrkesfisket kommer att utaderas. Regeringen har också medgivit tillstånd för vindparken Poseidon och Länsstyrelsen i Västra Götaland har föreslagit att regeringen också ska ge tillstånd till vindparken Mareld.

Länsstyrelsens ställningstagande till havsbaserad vindkraft i norra Västerhavet riskerar att kraftigt reducera förutsättningarna för svensk marin livsmedelsproduktion. Detta kommer också att ha kraftigt negativ påverkan på till fisket kopplade arbetstillfällen på land och kustsamhällens identitet och livskraft. Yrkesfisket och dess kringverksamheter stärker den lokala kulturmiljön som kulturbärare på många platser och skapar i många fall attraktionskraft för turism.

Motbakgrund av detta anser vi att KonTiki Vind AB:s ansökan om tillstånd enligt lagen Sveriges ekonomiska zon samt ansökan om Natura 2000-tillstånd för energiparken Vidar ska avslås. Vi utvecklar vår argumentation nedan.

Effekter på fiskbestånd och marin miljö

I miljökonsekvensbeskrivningen diskuterar bolaget olika påverkansfaktorer av betydelse för fiskbestånd och marin miljö i stort. Det är faktorer som undervattensbuller, grumling/sedimentpålagring, ianspråktagande av bottenyta/habitatförlust, fysisk störning, elektromagnetiska fält, påverkan på hydrografi, med mera.

De utredningar och undersökningar som gjorts för att uppskatta potentiella effekter består metodmässigt främst av kunskapssammanställningar, skrivbordsstudier och modelleringar. Detta innebär att bedömningarna av påverkan grundar sig på extrapolering av laboratoriestudier, observationer och studier av små vindparker, på förhållandevis grunt vatten nära

kust, och med få turbiner och låg produktionskapacitet. De parker som nu är aktuella har en helt annan karaktär. Mycket få studier omfattar flera påverkansfaktorer eller ekosystemkomponenter samtidigt. För den aktuella typen av verk, park samt anläggningar för produktion av vätgas, finns inga erfarenheter. Det är uppenbart att ekosystemeffekter, i synnerhet i ett kumulativt perspektiv, är svåra att bedöma.

Vad gäller konsekvenser för fisk bedömer bolaget att negativ påverkan i olika skeden av etableringen kommer att vara försumbar till liten och vad gäller fysisk störning/nya strukturer positiv. På grund av alla osäkerheter vad gäller ekosystemeffekter anser vi inte att det är meningsfullt att i detalj bemöta bolagets alla spekulativa slutsatser om vindparkens påverkan på fiskbestånd och miljö. Bolaget tar ingen hänsyn till dessa osäkerheter i sin MKB och för begränsade resonemang om kumulativa effekter på havsbasängsnivå.

Vad gäller bristen på kunskap vi vill uppmärksamma Länsstyrelsen på slutsatser i några rapporter som nyligen publicerats och hoppas att Länsstyrelsen i sitt beslutsfattande beaktar de osäkerheter som råder. Rapporterna visar att kunskaperna om hur storskalig havsbaserad vindkraft påverkar havsmiljön vilar på osäker grund. Vi återger några slutsatser från dessa på originalspråk.

Norska Havsforskningsinstituttet publicerade nyligen en relevant rapport¹. I rapportens sammanfattning skriver man: "Mange land i Europa planlegger utbygging av store havvindparker som svar på det økende behovet for fornybar energi og energisikkerhet. Norge, som er verdensledende innen flytende havvindteknologi, står i startgropen av et stort fornybar energi løft for havvind langs kysten. Det er ukjent hvilken effekt havvind vil ha på havmiljøet i norske farvann eller hvordan vindparker vil påvirke andre sektorer som opererer i havområder, som fiskeri."

I rapporten drar man slutsatsen att: "Dagens forskning kan ikke svare på spørsmålene fiskerne har om hvilke effekter havvindutbygging vil ha på fiskeriene, der er fortsatt mange og store kunnskapshull f.eks. effekt av nytt substrat (REV-effekt), effekter av støy, elektromagnetisme, fjerning av vind og strømendringer, samt effekt av fiske frie områder og forflytting av fiskepress."

En av de senare översiktsartiklarna inom området drar följande slutsats²:

"Structured and science-based information such as the one presented in this review is vital to anticipate ecological impacts and adopt mitigation measures, ensuring that the OWE sector is environmentally sustainable. Still, we must acknowledge that there are significant scientific discrepancies regarding the magnitude of OWE impacts, as highlighted by the lack of evidence on the assessment of ecological risks associated to OWE projects. Moreover, most publications are derived from studies conducted at more localized scales (e.g., in shallow

---

¹ Kunnskapsinnhentning for sameksistes mellom fiskeri- og havvindsnæring (Rapport från havsforskningen nr. 2023–40).

² (Galparsoro, I., Menchaca, I., Garmendia, J.M. et al. Reviewing the ecological impacts of offshore wind farms. npj Ocean Sustain 1, 1 (2022). <https://doi.org/10.1038/s44183-022-00003-5>)

waters, close to the coast, with few turbines, low production capacity, and occupying a small area).”

Forskare befarar också att vindparker kan påverka primär produktion i Nordsjön genom effekten av vindvakar³. Eller som de själva uttrycker det ” Our results provide evidence that the ongoing offshore wind farm developments can have a substantial impact on the structuring of coastal marine ecosystems on basin scales.”

Denna typ av möjliga effekter är speciellt oroande med tanke på Länsstyrelsens ställningstaganden till vindparksetableringar i norra Västerhavet.

Vi drar slutsatsen att det bolaget hävdar om frånvaro av negativa effekter och tillkomsten av positiva effekter av parken Vidar är högst spekulativt och vilar på en högst osäker vetenskaplig grund, inte minst vad gäller kumulativa effekter tillsammans med effekter av andra vindkraftsprojekt i området. Länsstyrelsen har hittills ställt sig positiv till vindparkerna Mareld, Poseidon och Västvind (delen i territorialhavet) och om Länsstyrelsen skulle välja att även förorda Vidar menar vi att Länsstyrelsen är beredd att genomföra ett riskfyllt ekologiskt experiment i norra Västerhavet – var finns försiktighetsprincipen?

Effekter på yrkesfiske och livsmedelsförsörjning

Vi konstaterar att vindkraftparken utgörs av vindkraftverk med flytande fundament samt ett internt kabelnät som binder samman vindkraftverken med transformatorstationer samt anläggningar för produktion av vätgas. Vi bedömer möjligheten till fiske med aktiva redskap inom området under driftsfas som obefintlig och under anläggningsfas som kraftigt begränsad. Vi gör samma bedömning för fiske med alla typer av garn. Bolaget tycks dela vår uppfattning

Inom den planerade parkens område förekommer framför allt fiske med demersal trål. efter nordhavsräka, havskräfta och fisk. Den föreslagna vindparken ligger inom områden av mycket stor vikt för det svenska yrkesfisket och en etablering skulle medföra stora negativa ekonomiska konsekvenser för de enskilda fiskeföretagen. Området är särskilt viktigt för fiske efter räka.

I rapporten om yrkesfisket (bilaga 9D) har effekterna på det svenska räkfisket beräknats utifrån de fångster som rapporterats från området med 500 meter buffertzona. Man kan beräkna effekter på fisket på olika sätt. Länsstyrelsen har beställt en egen rapport och inom ramen för havsplaneringen har Havs- och vattenmyndigheten gjort det samma. Vi menar att det riktiga sättet måste beakta fiskets bedrivande. Tråldragen följer oftast djup och strukturer på botten och utformningen beror på faktorer som tid på året, tid på dygnet,

---

³ Daewel, U., Akhtar, N., Christiansen, N. et al. Offshore wind farms are projected to impact primary production and bottom water deoxygenation in the North Sea. *Commun Earth Environ* 3, 292 (2022).
<https://doi.org/10.1038/s43247-022-00625-0>

temperatur, väderleksförhållanden, hinder på botten med mera. Detta innebär att parkens etablering gör att tråldrag som går igenom parken inte kommer att kunna genomföras; att avbryta och återuppta tråldragen är inte praktiskt/ekonomiskt möjligt. Figur 6 i bilaga D9 visar tydligt hur parken skulle skära av tråldrag som går igenom parken och börjar och slutar långt utanför. Den skada parken kommer att medföra blir således betydligt större än vad som uppskattas i bilagan. Samma typ av underskattning görs i analysen av tråldragsintensiteten inom energiparken.

I miljökonsekvensbeskrivningen för bolaget ett resonemang om påverkan på riksintresset. Man menar att ca 5 % av riksintresseområdet att tas i anspråk av. Vidare menar man att eftersom ca 95 % av både riksintresseområdets geografiska utbredning och områdets fångstvärde kommer vara opåverkad bedöms sammantagen påverkan från energipark Vidar inte påtagligt försvåra yrkesfiskets bedrivande inom riksintresseområdena som helhet.

Vad gäller påverkan på riksintressen är det, enligt Boverket, viktigt att beakta följande:

- En åtgärd kan innebära påtaglig skada på ett riksintresse och därför vara otillåten även om åtgärden vidtas utanför riksintresseområdet. Det spelar alltså ingen roll om åtgärden är lokaliserad inom eller utanför det utpekade området. Det är åtgärdens konsekvenser för riksintressets värden och egenskaper som ska bedömas;
- En åtgärd som utförs på ett sådant sätt att den utgör ett hinder mot att utnyttja ett områdes fulla potential skulle också kunna anses medföra en påtaglig skada.

Mot bakgrund av ovanstående punkter, och det faktum att en etablering av Vidar inte bara ger ett bortfall av landningsvärde inom området utan påverkar fisket i stora intilliggande områden av riksintresse för yrkesfiske, anser vi att bolagets underskattar parkens påverkan på riksintresset.

Vi noterar att, dessa underskattningar till trots, så dras slutsatsen (bilaga D9): "Sammantaget för demersal trålning bedöms verksamhetsområdet vara av högt värde för det svenska och danska yrkesfisket, samt av måttligt värde för det norska.", samt "Effekten på botten trålning i området bedöms sammantaget som stor då denna typ av fiske förväntas upphöra inom det planerade parkområdet (stor påverkansgrad) och då yrkesfiskets trålningsmönster kommer behöva anpassas även utanför det planerade parkområdet (medelstort påverkansområde) och eftersom effekten på yrkesfisket kommer fortgå under hela parkens livstid (långvarig varaktighet)."

Trots de underskattningar som görs i MKB och bilaga så bedöms alltså effekten som stor – en korrekt analys skulle ha resulterat i en ännu större negativ effekt.

I Bilaga O finns ett resonemang om kumulativa effekter på fisket: "Sammantaget bedöms de kumulativa effekterna för det demersala trålfisket som uppstår till följd av Vidar, Mareld och Poseidon som stora. De största kumulativa effekterna är kopplade till fisket efter nordhavsräka eftersom både Vidar och Mareld planeras i områden där omfattande räkfiske bedrivs.

Vidars bidrag till de kumulativa effekterna för det demersala yrkesfisket som helhet bedöms som betydande. Vidars och Poseidons bidrag till de kumulativa effekterna bedöms samtidigt som begränsade i jämförelse med omfattningen av Marelds bidrag, bland annat eftersom Vidar och Poseidon tillsammans överlappar med ca 6 % av riksintresseområdet (som utpekats för räkfiske) medan Marelds överlapp är ca 22,7 %.”

Resonemanget lider av samma underskattning som beskrivits ovan. Det tar inte hänsyn till parkernas placering skulle medföra att kontinuerliga tråldrag över stora ytor omöjliggörs även utanför parkområdet. De kumulativa negativa effekterna på yrkesfisket kommer att bli betydligt större än det som blir fallet om man endast beaktar parkernas överlapp med riksintresse området.

Ett annat exempel på underskattning av parkens effekter på fiske och miljö är de synnerligen lösa resonemang som förs om fördelning av fiske till andra områden. Bolaget skriver: ”Att trålning inte kommer att vara möjligt inom energiparken betyder att fisket kan komma att omfördelas till andra områden i Skagerrak.”, och vidare ”Effekten bedöms bli stor, främst för landningarna av nordhavsräka, även om den i viss utsträckning skulle kunna motverkas genom omfördelning av fisket samt ökad förekomst av fisk och kräftdjur.”

Det är viktigt att komma ihåg att det inte bara är det svenska fisket som ska omfördelas utan även det danska och norska. Det kommer alltså att bli trångt. I MKB:n finns inga som helst resonemang om konsekvenser för fiskeeffektivitet, miljö och gränsöverskridande påverkan av en sådan omfördelning. Detta är en stor brist.

Effekter på regionalt baserade demersala fiskeföretag och värdekedjor

När effekterna på yrkesfiske och livsmedelsförsörjning bedöms är det viktigt att förstå att svenskt demersalt fiske inte bedrivs av en statlig fiskekolchos som utför allt fiske – vi har regionalt förankrade fiskeföretag av varierande storlek, företrädesvis små och medelstora företag. Hade vi haft en fiskekolchos kanske det ur vissa aspekter skulle vara relevant att bedöma effekterna på fiske genom att resonera runt totala procentuella bortfall till följd av vindkraftsetableringar, då kolchosen då skulle tappa en del av omsättningen men fortsätta bedriva verksamhet.

Nu är det så att vi till största delen har individuella fiskeföretag med regional förankring och begränsad räckvidd för bedrivande av fiske. Analysen av effekterna på fisket måste omfatta det som är relevant för bedömningen av effekter på yrkesfiske, livsmedelsförsörjning och regionala värdekedjor – dvs. förutsättningarna för fiskeföretagens ekonomi och möjlighet till fortsatt existens. De ekonomiska marginalerna i det demersala fisket är ofta mycket små och de nya förutsättningarna som den aktuella vindparkens etablering skulle innebära är med all säkerhet förödande för många fiskeföretag och därmed livsmedelsförsörjning och värdekedjor på land.

Yrkesfisket i Norra Västerhavet är också viktigt för livsmedelsberedskapen. Om yrkesfisket i regionen skulle försvinna skulle även en vital del av hela landets försörjningssäkerhet äventyras. Yrkesfiskeflottans utgör en livlina för befolkningens tillgång till proteiner i en krissituation. Under korta perioder kan fångsterna ökas, för att på så sätt tillförsäkra befolkningen livsmedel. Officiella dokument och initiativ från såväl myndigheter som branschorganisationer pekar på att svenskt fiske är en viktig komponent i landets beredskap inför kriser. Ett hållbart och livskraftigt fiske bidrar till en robust livsmedelsförsörjning, vilket är avgörande för att hantera olika typer av samhällskriser.

Det är oklart för oss om denna bredare analys ska göras av det exploaterande bolaget eller den myndighet som bereder förslag till beslut. Yrkesfisket som förser konsumenter med livsmedel, bidrar även till arbetstillfällen och till att upprätthålla kustsamhällens identitet och livskraft. Yrkesfisket och dess kringverksamheter stärker också den lokala kulturmiljön som kulturbärare på många platser och skapar i många fall attraktionskraft för turism. Det regeringsbeslut som tagits om havsbaserad vindkraft i Västerhavet visar tydligt att Länsstyrelsens beredning och förslag till beslut är av mycket stor betydelse för regeringens slutgiltiga ställningstagande. Det vilar därför ett mycket stort ansvar på Länsstyrelsen att göra en korrekt samlad bedömning av vindkraftsetableringarnas effekter.

Det är vår uppfattning att en etablering av båda dessa parker kommer att vara förödande för yrkesfisket i Norra Västerhavet och speciellt för räkfisket. Räkfisket är en motor som driver stödtjänster såsom logistik, auktioner och teknisk försörjning. Varje fiskare är beroende av dessa tjänster för att få avsättning för sina produkter. Eftersom räkfisket kumulativt skulle drabbas hårt av de aktuella etableringarna så kommer också dessa stödtjänster att drabbas hårt. Det betyder att alla andra demersala fisken i regionen skulle tappa dessa stödtjänster vilket kommer att leda till förödande kedjereaktioner i hela det demersala fisket.

Det är också helt orealistiskt att tro att förlorat lokalt yrkesfiske någonsin skulle kunna återskapas.

I den övergångsstation vi nu befinner oss i, mellan *"öppen-dörr-modellen"*, *ändrade havsplaner* och det slutliga utfallet av den av utredningen om *"En ordnad prövning av havsbaserad vindkraft"*, gör vi bedömningen att ansvaret för en övergripande analys av förutsättningarna för demersala fiskeföretags överlevnad i Västerhavet, samhällsekonomiska effekter, vilar tungt på Länsstyrelsen.

I konsekvensanalysen av Havs- och vattenmyndighetens förslag till ändrade havsplaner redogör myndigheten för alternativa scenarier vad gäller tillämpningen av havsplanerna. Scenarierna visar att de energipolitiska målen kan nås med mer hänsyn till olika intressen exv. yrkesfisket. Myndigheten skriver: "Det ligger ingen värdering i hur troligt ett enskilt scenario är, utan scenariernas funktion är att illustrera hur havsplanerna potentiellt skulle kunna tillämpas, med särskilt fokus på konsekvenser för olika intressen. Syftet med scenarierna är att i konsekvensbedömningen kunna resonera om potentiell fördelning av kumulativa effekter i förhållande till olika utfall, och jämföra med både nollalternativet och havsplaneförslaget i

sin helhet. De visar också hur en tillämpning av havsplanerna hade kunnat se ut med hänsyn till olika intressen.”

Vi är medvetna om att havsplanerna ännu inte är beslutade av regeringen, menar det blir tydligt att Länsstyrelsen har ett mycket stort ansvar vad gäller tillämpningen.

Effekter på Natura 2000-området Bratten

Bolaget bedömer det som att vindparken Vidar ”sammantaget varken på egen hand, eller tillsammans med andra pågående eller planerade verksamheter eller åtgärder, leda till skada eller betydande störning på arter, naturtyper eller naturmiljön i Natura 2000-området Bratten.”

Vi menar att på grund av att kunskaperna om hur storskalig havsbaserad vindkraft påverkar havsmiljön vilar på högst osäker grund (se ovan) så är bolagets bedömning minst sagt högst tvivelaktig. I ett kumulativt perspektiv är det speciellt oroande att Bratten kan bli omgärdad av vindparker med okända effekter på det marina ekosystemet.

En synnerligen oroande potentiell effekt av parkerna är effekten av vindvakar som vi nämnt ovan. Vi kan inte se att bolaget har några analyser av detta i underlagsmaterialet.

Ersättningsfrågan

Anläggning och drift av vindparken kommer att medföra en förlust av fiskeplatser eller försvårar fiske för fiskare som är beroende av området för Vidar. Vi förutsätter att bolaget, om ansökan medges, ska ersätta dessa fiskare så att de hålls skadeslösa under den tid de påverkas.

SVERIGES FISKARES PO

Ingemar Berglund

SWEDEN PELAGIC FEDERATION PO

Malin Skog